

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE SURIYE ARAP CUMHURİYETİ ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR
KANUN**

(Resmi Gazete ile yayımı: 8.2.2005 Sayı: 25721)

Kanun No
5296

Kabul Tarihi
3.2.2005

MADDE 1. - 6 Ocak 2004 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
SURIYE ARAP CUMHURİYETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA**

Türkiye Cumhuriyeti ve Suriye Arap Cumhuriyeti, bundan sonra "Taraflar" olarak anılacaklardır.

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının, diğer Tarafın ülkesinde yapacakları yatırımlarla ilgili olmak üzere, aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tâbi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik gelişimini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı sürdürmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tâbi tutulmasının gerektiği hususunda mutabık kalarak ve

Yatırımların teşviki ve karşılıklı korunması için bir anlaşma yapılması kararıyla, Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE I**Tanımlar**

İşbu Anlaşmada:

1. "Yatırımcı" terimi:

(a) Taraflardan her birinin yürürlükteki hukukuna göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

(b) Taraflardan her birinin yürürlükteki hukukuna uygun olarak kurulmuş veya teşekkül etmiş ve genel idare merkezleri o Tarafın ülkesinde bulunan, şirketleri, firmaları ya da iş ortaklıklarını ifade eder.

2. "Yatırım" terimi, ev sahibi Tarafın kanun ve mevzuatına uygun olarak yatırılan her türlü malvarlığını, ve özellikle, bunlarla kısıtlı olmamak koşuluyla, aşağıdakileri içerir:

(a) hisseler, hisse senetleri ya da şirketlere iştirakin diğer şekilleri;

(b) yeniden yatırımda kullanılan gelirler, para alacakları veya bir yatırımla ilgili malî değeri olan diğer haklar;

(c) mülkün ülkesinde bulunduğu Tarafın kanunlarına ve mevzuatına uygun olarak tanımlanmış taşınır ve taşınmaz mallar, aynı zamanda ipotek, haciz, rehin ve diğer benzeri haklar;

(d) patentler, sınai tasarımlar, teknik prosesler gibi sınai ve fikri mülkiyet hakları yanında ticari markalar, peştemaliye ve know-how ve diğer benzer haklar;

(e) doğal kaynaklarla ilgili olarak verilmiş imtiyazlarını da kapsayacak şekilde, kanunla veya sözleşmeyle sağlanan iş imtiyazları.

Anılan terim, ülkesinde yatırım yapılan Tarafın kanunlarına ve nizamlarına uygun olarak yapılan tüm doğrudan yatırımları ifade etmektedir. "Yatırım" terimi, işbu Anlaşmanın IX. Maddesi'nde belirtildiği şekilde, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce veya sonra bir Tarafın ülkesinde yapılmış tüm yatırımları içerir.

3. "Gelirler" terimi, bir yatırımdan elde edilen ve bunlarla kısıtlı olmamak kaydıyla, kâr, faiz, sermaye kazançları, royaltiler, ücretler ve temettüleri ifade eder.

4. Münhasıran işbu Anlaşmanın amaçları bakımından,

" Türkiye" terimi, uluslararası hukuka uygun olarak, Türkiye'nin üzerinde egemenlik hakları bulunan içsuları, karasuları ve bunların altındaki toprağı ve üzerindeki hava sahasını içermek üzere Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesini ve Türkiye'nin tabii kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması konularında üzerinde egemenlik haklarını icra ettiği diğer deniz alanlarını ifade eder.

Münhasıran işbu Anlaşmanın amaçları bakımından,

"Suriye" terimi, uluslararası hukuka uygun olarak, Suriye'nin üzerinde egemenlik hakları bulunan içsuları, karasuları ve bunların altındaki toprağı ve üzerindeki hava sahasını içermek üzere Suriye Arap Cumhuriyeti'nin ülkesini ve Suriye'nin tabii kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması konularında üzerinde egemenlik haklarını icra ettiği diğer deniz alanlarını ifade eder.

MADDE II

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Her bir Taraf ülkesindeki diğer Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını mümkün olduğunca teşvik edecektir.
2. Her bir Tarafın yatırımcılarının yatırımları her zaman adil ve eşit muameleyle tâbi olacak ve diğer Tarafın ülkesinde tam korumaya sahip olacaktır. Hiç bir Taraf bu gibi yatırımların yönetimine, sürdürülmesine, kullanımına, tasarrufuna, genişletilmesine veya elden çıkarılmasına makul olmayan veya ayrımcı tedbirlerle hiç bir şekilde engel olmayacaktır.

MADDE III

Yatırımlara Uygulanacak Muamele

1. Her bir Taraf, kendi ülkesindeki yatırımlara ve bunlarla bağlantılı faaliyetlere, herhangi üçüncü bir ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına benzer durumda uygulanandan daha az elverişli olmayan koşullarda, ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak izin verecektir.
2. Her bir taraf, gerçekleştirilmiş olan bu yatırımlara; kendi yatırımcılarının ya da herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarının yatırımlarına, benzer durumda uygulanandan - hangisi daha elverişli ise- daha az elverişli olmayan bir muamele uygulanmasını sağlayacaktır.
3. Taraflar ulusal mevzuatları çerçevesinde, bir yatırımla ilgili olarak ülkesine girmek isteyen diğer Tarafın vatandaşı kişilerin ülkeye giriş ve ikameti için yaptıkları başvuruları iyi niyetle değerlendirecektir. Aynı muamele bir yatırımla ilgili olarak diğer Tarafın ülkesine girmek ve çalışmak üzere ikâmet etmek isteyen herhangi bir Tarafın vatandaşlarına da uygulanacaktır. Çalışma izinleri de iyi niyetle değerlendirilecektir.
4. İşbu Maddenin hükümleri Taraflardan birinin taraf olduğu aşağıda belirtilen anlaşmalar bakımından hüküm ifade etmeyecektir:
 - (a) herhangi bir mevcut veya gelecekte kurulacak gümrük birliği, bölgesel ekonomik örgüt veya benzer uluslararası anlaşmalar,
 - (b) kısmen veya tamamen vergilendirme ile ilgili anlaşmalar.

MADDE IV**Kamulaştırma ve Tazminat**

1. Yatırımlar, kamu yararı amacıyla, ayrımcı olmayacak biçimde, zamanında, yeterli ve etkin tazminat ödeyerek ve yürürlükteki hukuk çerçevesinde ve işbu Anlaşmanın III üncü Maddesinde belirtilen genel ilkelere uygun olarak yapılan işlemler dışında, kamulaştırma, devletleştirme veya doğrudan veya dolaylı olarak benzeri etkileri yaratan uygulamalara maruz bırakılmayacaktır.

2. Söz konusu; tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin uygulanmasından veya kamulaştırmanın öğrenilmesinden hemen önceki piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikmesiz olarak ödenecek ve Madde V paragraf 2'de tanımlandığı gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3. Yatırımları, savaş, ayaklanma, iç karışıklıklar veya diğer benzer olaylar nedeniyle diğer Tarafın ülkesinde zarara uğrayan Taraflardan birinin yatırımcıları, diğer Tarafça, söz konusu zararların karşılanması bakımından kendi yatırımcılarına ya da herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına gösterdiği muameleden daha az elverişli olmamak kaydıyla, hangisi daha elverişli ise, o muameleye tâbi tutulacaktır.

MADDE V**Ülkesine İade ve Transfer**

1. Her bir Taraf, özellikle aşağıdakileri içermek üzere, diğer Tarafın yatırımcılarına, bir yatırımla ilgili bütün ödemelerin serbestçe transferini garanti edecektir.

(a) gelirler,

(b) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen meblağlar,

(c) Madde IV çerçevesinde ödenecek tazminatlar,

(d) yatırımlarla ilgili olarak alınmış kredilerin ana para ve faiz ödemeleri,

(e) diğer Tarafın ülkesinde, bir yatırımla ilgili uygun çalışma izinlerini almış olan bir Tarafın vatandaşlarının aldıkları maaş, ücret ve diğer gelirleri,

(f) bir yatırım uyumsuzluğundan kaynaklanan ödemeler.

2. Transferler, aksi yatırımcı ve ev sahibi Tarafça kararlaştırılmadıkça, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya herhangi bir konvertibl para birimiyle transferin yapıldığı tarihte geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE VI**Halefiyet**

1. Eğer bir Taraf yatırımcısının yatırımı, ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigorta edilmişse, sigortalayanın ilgili sigorta anlaşmasının şartlarından kaynaklanan her türlü halefiyeti diğer Tarafça tanınacaktır.

2. Sigortalayan, yatırımcının kullanmaya yetkili olabileceği haklar dışında hiçbir hakkı kullanmaya yetkili olmayacaktır.

3. Bir Taraf ile sigortalayan arasındaki uyuşmazlıklar, iş bu. Anlaşmanın VII. Maddesi hükümleri uyarınca çözümlenecektir.

MADDE VII**Bir Taraf ile Diğer Tarafın Yatırımcısı Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü**

1. Taraflardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasındaki o yatırımcının yatırımı ile ilgili olarak çıkan ihtilaflar, yatırımcı tarafından ev sahibi Tarafa ayrıntılı bilgi içerecek şekilde yazılı olarak bildirilecektir. Mümkün olduğunca, yatırımcı ve ilgili Taraf bu uyuşmazlıkları, iyi niyetli karşılıklı görüşme ve müzakereler yoluyla çözümlenmeye çalışacaklardır.

2. Eğer uyuşmazlıklar, birinci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, bu yolla çözümlenemezse; ve söz konusu yatırımcının uyuşmazlığı uyuşmazlığa taraf olan tarafın mahkemelerine sunmuş ve nihai bir kararın bir yıl içinde alınmamış olması halinde, uyuşmazlık, yatırımcının seçebileceği aşğıdaki mercilere sunulabilir:

(a) Her iki Tarafında bu Sözleşmeye imzacı olmaları halinde, "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi" ile kurulmuş olan Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkezi (ICSID),

(b) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu'nun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim mahkemesi (UNCITRAL), veya

(c) Paris Uluslararası Ticaret Odası Tahkim Mahkemesi.

3. Tahkim kararı; uyuşmazlığın bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her bir Taraf verilen kararı millî hukuku çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE VIII**Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Cözümü**

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması ile ilgili aralarındaki her türlü uyuşmazlığa iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil çözüm arayacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu tür çözümlere ulaşmak için doğrudan ve anlamlı görüşmeler yapmayı kabul ederler. Eğer Taraflar, aralarında uyuşmazlığın başladığı tarihten itibaren altı ay içinde bu yöntemle uzlaşmaya varamazlarsa, uyuşmazlık Taraflardan birinin talebi üzerine, üç üyeli bir tahkim heyetine sunulabilir.

2. Talebin alınmasından itibaren iki ay içinde, her bir Taraf birer hakem tayin edecektir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri belirlenen süre içinde bir hakem tayin edemezse, diğer Taraf, Uluslararası Adalet Divanı Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Eğer iki hakem, atanmalarından itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa, Heyet Başkanı, Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı; işbu Maddenin ikinci ve üçüncü paragraflarında belirtilen hallerde görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır ve Başkan Yardımcısı da anılan görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Heyeti, Heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren tercihan üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaklardır. Böyle bir anlaşmanın sağlanmaması halinde, Tahkim Heyeti, uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edecektir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve Tahkim Heyeti-hangisi daha sonra gerçekleşirse- son beyanlardan veya duruşmaların bittiği tarihten sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim Heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Başkanın, diğer hakemlerin masrafları ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Bununla birlikte, Tahkim Heyeti giderlerin daha yüksek bir oranının Taraflardan biri tarafından ödenmesine re'sen karar verebilir.

8. Eđer bir uyuřmazlık, iřbu Anlařmanın VII. Maddesi hűkűmleri uyarınca bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmuřsa ve hâlâ mahkeme űnűndeysel, aynı uyuřmazlık iřbu Madde hűkűmleri uyarınca bařka bir uluslararası tahkim mahkemesine sunulmayacaktır. Bu, her iki Taraf arasında doęrudan ve anlamlı gűrűřmeler yoluyla baęlantı kurmayı engellemeyecektir.

MADDE IX

Uygulama Alanı

İřbu Anlařma, millî kanun ve nizamlarına uygun olarak, bir Tarafın űlkesinde, dięer Tarafın yatırımcılarınca, iřbu Anlařmanın yűrűrlűęe girmesinden űnce veya sonra yapılmıř yatırımlara uygulanacaktır. Bununla birlikte, Anlařma, yűrűrlűęe girmesinden űnce ortaya çıkan uyuřmazlıklara uygulanmayacaktır.

MADDE X

Yűrűrlűęe Girme

1. Her bir Taraf dięerine, iřbu Anlařmanın yűrűrlűęe girmesi için űlkesinde gereken anayasal iřlemlerin tamamlandıęını yazılı olarak bildirecektir. İřbu Anlařma, iki bildirimden sonuncusunun tarihinde yűrűrlűęe girecektir. Anlařma on yıllık bir dűnem için yűrűrlűkte kalacak ve bu Maddenin ikinci paragrafına gűre sona erdirilmedięi sűrece yűrűrlűkte kalacaktır.

2. Taraflardan her biri yazılı olarak dięer Tarafa bir yıl űncesinden feshi ihbarda bulunarak, Anlařmayı ilk on yıllık dűnemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirilebilir.

3. İřbu Anlařma Taraflar arasında yazılı bir anlařma ile deęiřtirilebilir. Herhangi bir deęiřiklik, Taraflardan her birinin dięer Tarafa deęiřiklięin yűrűrlűęe girmesi için gerekli tűm dahili formaliteleri tamamladıęını bildirmesi űzerine yűrűrlűęe girecektir.

4. İřbu Anlařmanın sona erme tarihinden űnce yapılan ya da gerçekleřen ve bu Anlařmanın uygulanacaęı yatırımlarla ilgili olarak, bu Anlařmanın dięer bűtűn Maddelerinin hűkűmleri, sűz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yűrűrlűkte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri, huzurlarında imzalamışlardır.

6 Ocak 2004 tarihinde, Ankara'da, her biri aynı derecede asıl olmak űzere, Tűrke, Arapça ve İngilizce dillerinde imzalanmıřtır.

Yorumlamada uyuşmazlık halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR**Türkiye Büyük Millet Meclisi**

Cilt	Birleşim	Sayfa
56	114	5
68	34	362
73	54	369:370, 375:389

I- Gerekçeli 712 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 54 üncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II- Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tali Plan ve Bütçe, Esas Dışişleri Komisyonları görüşmüştür.

III- Esas No. : 1/860